МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Львівський національний університет імені Івана Франка Факультет культури та мистецтв

Кафедра театрознавства та акторської майстерності

Затверджено
На засіданні кафедри театрознавства та акторської майстерності
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08. 2024 р.)
Гарант ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
доц. Мирослава ЦИГАНИК

СИЛАБУС / SYLABUS

з навчальної дисципліни

«Пантоміма»,

що викладається в межах ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
із спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»

Львів – 2024 р

Назва навчальної дисципліни	Пантоміма
Адреса викладання дисципліни	вул. Валова, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет культури і мистецтв, кафедра театрознавства та акторської майстерності
Галузь знань, шифр та назва освітньої програми	02 Культура і мистецтво, 026 Сценічне мистецтво (Актор драматичного театру і кіно)
Викладачі курсу	
Контактна інформація викладачів	
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення практичних занять: за попередньою домовленістю. Також можливі онлайн консультації (для вирішення теоретичних питань). Для погодження часу консультацій в інші дні та онлайн потрібно писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка навчальної дисципліни	https://kultart.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-theatre-and-cinema
Інформація про дисципліну	Пантоміма — це вид сценічного мистецтва, де головним засобом виразності є рухома сценічна дія актора (міміка, жестикуляція, пересування у просторі, взаємодія з партнером та оточенням тощо), емоційно та свідомо насичена, яка виявляє ставлення виконавця до навколишнього світу. Сьогодні пантоміма знаходить своє застосування не лише на сцені, але і в повсякденному житті. Метою навчальної дисципліни «Пантоміма» є створення умов для творчої самореалізації засобами пантоміми. Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань: розвиток психічних процесів (уваги, фантазії, спостережливості, ритмічності), акторської майстерності; загальнофізичне удосконалення тіла; розвиток пластичності його руху та дії; засвоєння специфічної техніки пантоміми.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Пантоміма» є вибірковою дисципліною із циклу професійно-практичної підготовки зі спеціальності 026 Сценічне мистецтво, для освітньої програми «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно», першого (бакалаврського) рівня освіти. Дисципліна викладається в першому і другому семестрах в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	**Метою вивчення** навчальної дисципліни «Пантоміма» є дати загальне поняття про предмет, структуру, історію пантоміми як мистецтва, внутрішні і зовнішні фактори її розвитку, види пантоміми та їх особливості., а також дисципліна має **Завдання** дисципліни – ознайомити здобувачів: - з основними елементами та вправами, - головними художньо-творчими методами пантоміми, - сучасним її станом в Україні та світі; - назвами і технікою виконання елементів та вправ.
Ключові слова	Мім, міміка, пантоміма, жест, жестикулювати, грим пантоміми, мімодрама.
Формат дисципліни	Денний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем.

Тривалість навчальної дисципліни	120 годин
Обсяг навчальної дисципліни	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій і 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: **Знати**: - вимоги до поведінки під час занять; - предмет, структуру дисципліни, історію пантоміми як мистецтва; - поняття пантоміми, мімодрами; - жанрові різновиди пантоміми; - назви і техніку виконання елементів та вправ; - пантомімічну гімнастику; - спеціальні вправи на розвиток пластичності рухів; - систему абстрактних пластичних вправ (тренаж). **Уміти**: - виконувати правила техніки безпеки на заняттях та під час виступів; - розрізняти різновиди пантоміми: танцювальну, класичну, акробатичну та ексцентричну, та характеризувати існування в кожній з них; - вільно володіти технікою виконання елементів та вправ; - самостійно і творчо придумувати пластичні етюди та композиції; - підбирати грим відповідно вибраного образу (маска міма); - відбирати матеріал для створення номерів пантоміми; - розробляти сценарій пантоміми, підбирати музичне оформлення, костюм, реквізит тощо; - відпрацьовувати вправи та навички дії у пластичному етюді мімодрами; - імпровізувати під час виконання етюдів.
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)	**Аналітичні навички**: вивчення концептуальних засад сценічного мистецтва дозволить розвинути здатність аналізувати складні ситуації, розбирати проблеми на складові та визначати оптимальні рішення. **Навички критичного мислення**: дисципліна спонукає до критичного аналізу та оцінки інформації, теорій та концепцій, що сприяє розвитку в здобувачів здатності обґрунтовувати свої погляди, приймати інформовані рішення та аргументовано висловлювати їх. **Комунікаційні навички**: вивчення дисципліни розвиває уміння висловлювати свої думки усно, спілкуватися з іншими людьми, а також слухати і розуміти інших.
Теми	**VI семестр.** **Тема 1.** Вступ. Предмет і завдання дисципліни; історія пантоміми як виду мистецтва. Різновиди пантомім. **Тема 2.** Засоби виразності в пантомімі (рух, жест, поза, костюм). Пластичність рухів, техніка пантоміми. Основи правильного руху («імпульс», «хвиля»). **Тема 3.** Вправи для розвитку пластики тіла. Навчання роботі з предметом. **Тема 4.** Формування вмінь та навичок роботи з уявними предметами. **Тема 5.** Створення пантоміми. Пошук центру ваги – різні техніки та напрями. **Тема 6.** Стильові вправи. **Тема 7.** Формування навичок пластичного втілення образу. Поняття про мімодраму та її засоби виразності (музика, світло, шуми, костюм, реквізит і тощо). **Тема 8**. Етюди та пластичні композиції власного створення.
Підсумковий контроль	У кінці **VI** семестру проводиться залік.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисципліни

	«Майстерність актора», «Фізвиховання (тренінг)», «Грим актора театру і кіно».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, колаборативне навчання (форми – групові проєкти, спільні розробки), індивідуальні проєкти, виступи, підготовані студентами.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання загально вживаних програм і операційних систем, доступу до мережі Інтернет.
Література для вивчення навчальної дисципліни	Уся література, яку здобувачі вищої освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі вищої освіти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел інформації, яких немає у списку рекомендованих. **Рекомендована література:** **Базова**: 1. Барнич М. М. Майстерність актора : Техніка «обману» : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2016. 304 с. 2. Бервецький Б. С. Майстерність актора: методична розробка. Київ: ІПК ПК, 1998. 3. Брехт Б. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1977. 366 с. 4. Дінейка К.В. Рух, дихання, психофізичне тренування. – К., 1984. 5. Крег Е. Г. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1974. 320 с. 6. Максименко Г. Творча особистість та психофізичний апарат. URL: https://bit.ly/322F1Gl 7. Пансо В. Праця і талант у творчості актора . Львів, 2014. 276 с. https://kultart.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Panso-Voldemar.pdf 8. Патріс Паві. Словник театру. Львів, 2006. 640с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Pavis_Patrice/Slovnyk_teatru.pdf 9. Топорков В.О. Про техніку актора. К., 1961.. 10. Сварник Б. Поезія фізичного вираження Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми. Культура і сучасність: альм. Київ. 2021. №1. С. 148-153. 11. Старостін Ю. Акторський тренінг: його зміст та основа. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. 2016. Вип. 19. С. 201–204. 12. Ужвенко Н., Скрябина Н. Пантоміма у питаннях та відповідях. *Мистецтво.* Київ. 2013. С. 117. 13. Ужвенко Н.Я. Проблеми київської школи пантоміми / Академія пантоміми: Теорія і практика, збірник статей; Київ: Золоті ворота, 2011. Випуск 1. 287 с. 14. Ужвенко Н.Я. Розвиток теоретичного обґрунтування мистецтва пантоміми /Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв: Культура і сучасність альманах, 2009. 297с. 15. Ужвенко Наталія. Пластичне виховання актора в режисерсько-педагогічній практиці М.Л. Кропивницького // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. Київ: 2011. Вип. 8. С. 244–249. 16. Marcel Marceau – Training. https://www.youtube.com/watch?v=Ke4PHG8XaU8 (дата звернення: 27.08.2021) 17. Cirque Slava Snow Show. https://www.youtube.com/watch?v=zwYohv9c5p8 ***Допоміжна*** 1. Гратовський Єжи. Театр. Ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999. 79 с.

	2. Жак-Далькроз Е. Евритмія. Київ : Чорна кішка, 1998. (Сер. «Підручний порадник для актора»). 59 с. ***Інформаційні ресурси*** 1. Кукаркін А.В. Чарлі Чаплін. URL: https: // mediaguide.com.ua/carnival_europe. 2. Corporeal mime. URL: https: // www.moveo.cat/en/corporeal-mime/ . 3. Mime theatre ILINASTROE. URL: https://www.youtube.com/channel/UC7iwmU-G3w01y0DDm2kaY5Q 4. Фестиваль мімів. URL: https://www.mimewave.com/festival/
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуютьсяза наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50. • Залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100, залікові (II семестр). **Письмові та усні роботи:** Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, сценарій), а також будуть уміти усе писане передати усно. **Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні зайняття курсу, позаяк лише на практиці їхні вміння отримають ґрунтовне підтвердження. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому разі студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Враховуються бали, набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали за підсумкові роботи. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час них; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. * Критерії оцінювання.

Питання, завдання для заліку.	Позаяк предмет Пантоміма має лекційно-практичний курс, все ж ця дисципліна побудована на виконанні практичних вправ. Перша частина заліку – теоретична. 1. Визначення терміну «Пантоміма». 2. Історія виникнення Пантоміми як форми театрального мистецтва. 3. Загальні закономірності мімічної і пантомімічної поведінки. 4. Основні відмінності пантоміми від інших форм видовищних мистецтв. 5. Загальні закономірності поведінки людини в просторі. 6. Побудова умовності пантоміми. 7. Особливості пантоміми. 8. Основні правила роботи з уявними предметами. 9. Основні принципи пластичної виразності. 10. Міміка та її основи. 11. Виникнення та розвиток статурної пластики Таїрова. 12. Специфічна особливість пантоміми, яка відрізняє її від інших видів сценічного мистецтва. 13. Робота міма з реквізитом. 14. Жанри пантоміми. 15. Створення мімодрами… Друга частина – практична. Студенти повинні підготувати виконання вправ на самостійно обрану тему.
Дотримання умов доброчесності	**Академічна доброчесність**: Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти в частині НДР будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, копіювання усних матеріалів, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахуванням викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Принципи доброчесності в Університеті та відповідність показникам забезпечення якості вищої освіти регламентовано НАЗЯВО та положеннями Центру забезпечення якості освіти Львівського національного університету імені Івана Франка. Сайт НАЗЯВО: https://naqa.gov.ua/ Центру забезпечення якості освіти ЛНУ: http://education-quality.lnu.edu.ua/accreditation/university-documents/ Онлайн курс «Академічна доброчесність» викладений за посиланням: https://vumonline.ua/course/academic-integrity- at-the-university/.
Навчання іноземною мовою	У процесі викладання навчальної дисципліни можливе використання матеріалів та джерел іноземною (польською, англійською) мовою.
Позааудиторні заняття	У рамках неформальної освіти здобувачі можуть самостійно проходити курси на онлайн платформах за темами навчальної дисципліни, що може бути врахованим при оцінюванні аудиторної та самостійної роботи здобувачів.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

*** Критерії оцінювання**

Види робіт. **Критерії оцінювання знань студентів**	**Максимальна кількість балів**
1. Бали поточної успішності за участь у навчальних заняттях	
Критерії оцінювання	**5 балів**

Яскрава, переконлива, художньо образна манера виконання вправ; відмінний ритмічний слух і координація; створений переконливий сценічний образ в авторському етюді; усі завдання виконані грамотно й стилістично виразно.	**5**
Переконлива, але не скрізь яскрава манера виконання вправ; ритмічний слух і координація розвинені гарно; створений сценічний образ у авторському етюді (пантомімі); усі завдання виконані правильно та стилістично виразно.	**4**
Відсутність переконливої манери виконання вправ; ритмічний слух і координація розвинені слабко; не досконало створений сценічний образ у авторському етюді (пантомімі) (етюд не має чіткої драматургії та не зрозуміла мова пантоміми); завдання виконані з деякими помилками.	**3**
Виявлено незнання студентом більшою або найбільш важливої частини навчального матеріалу. Не виконано жодного завдання.	**0**
2. Самостійна робота студентів	
Критерії оцінювання	
Самостійна робота (виконання завдань, запропонованих викладачем). Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому семестровому контролі.	**5**
5. Залік	**100**
Семестровий залік як форма підсумкового контролю є обов'язковим для всіх здобувачів. Результат заліку залежить від загальної кількості набраних за семестр балів або за самостійно підготовані та виконані практичні завдання.	

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / Год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) (лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін-виконання
Згідно з розкладом	**Тема 1.** Вступ. Предмет і завдання дисципліни; історія пантоміми як виду мистецтва. Різновиди пантомім.	Лекція (2 год.)	1. Барнич М. М. Майстерність актора : Техніка «обману». 2. Ужвенко Н.Я. Розвиток теоретичного обґрунтування мистецтва пантоміми.		
Згідно з розкладом		Практичне заняття. (2 год.)			
Згідно з розкладом	**Тема 2.** Засоби виразності в пантомімі (рух, жест, поза, костюм). Пластичність рухів, техніка пантоміми. Основи правильного руху («імпульс», «хвиля»).	Лекція. (2 год.)	1. Елькіс Г.Я. Про пластичний тренаж актора. 2. Ужвенко Н., Скрябина Н. Пантоміма у питаннях та відповідях.		
Згідно з розкладом	Вправи на виконання найпростіших дій та процесів (стоячи, лежачи, брати-давати, кидати-ловити, тягнути-штовхати, стрибати-сидіти тощо). Відтворення трудових та спортивних процесів.	Практичне заняття. (2 год.)	3. Топорков В.О. Про техніку актора. 4. Ужвенко Н.Я. Розвиток теоретичного обґрунтування мистецтва пантоміми.		

Згідно з розкладом	**Тема 3.** Вправи для розвитку пластики тіла. Навчання роботі з предметом.	Лекція. (2 год.)	1. Барнич М. М. Майстерність актора: Техніка «обману». 2. Дінейка К.В. Рух, дихання, психофізичне тренування. 3. Пансо В. Праця і талант у творчості актора. 4. Патріс Паві. Словник театру.		
Згідно з розкладом	Вправи для рук з дрібними предметами. Балансування предметами, жонглювання однаковими за розміром та вагою та однаковими предметами.	Практичне заняття. (2 год.)		Вчитися жонглюванню однаковими предметами.	
Згідно з розкладом	**Тема 4.** Формування вмінь та навичок роботи з уявними предметами.	Лекція. (2 год.)	1. Барнич М. М. Психотехніка актора. 2. Барнич М. М. Майстерність актора. 3. Топорков В.О. Про техніку актора. 4. Ужвенко Н., Скрябина Н. Пантоміма у питаннях та відповідях.		
Згідно з розкладом	Елементарні дії з уявними геометричними фігурами (коло, прямокутник, квадрат, овал, трикутник). Дії з уявними предметами (м'яч, лук, камінь, палиця, одяг).	Практичне заняття. (2 год.)		Вчитися діяти з уявними предметами.	
Згідно з розкладом	**Тема 5.** Створення пантоміми. Пошук центру ваги – різні техніки та напрями.	Лекція. (2 год.)	1. Елькіс Г.Я. Про пластичний тренаж актора. 2. Патріс Паві. Словник театру. 3. Сварник Б. Поезія фізичного вираження Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми..		
Згідно з розкладом	Пошук та відбір матеріалу (етюдів) для створення пантомімічного номеру, робота над музичним супроводом номеру, підготовка костюма, реквізиту, створення сценографії. Грим. Створення маски міма (біла маска).	Практичне заняття. (2 год.)		Дібрати музичний супровід.	
Згідно з розкладом	**Тема 6.** Стильові вправи пантоміми.	Лекція. (2 год.)	1. Барнич М. М. Майстерність актора : Техніка «обману». 2. Пансо В. Праця і талант у творчості актора. 3. Топорков В.О. Про техніку актора.		
Згідно з розкладом	Кроки: простий класичний на місці, боковий та розгорнутий на місці. Стилізована хода. Усі види кроків в усіх напрямках.	Практичне заняття. (2 год.)		Вчитися «ходити»	
Згідно з розкладом	**Тема 7.** Формування навичок пластичного втілення образу. Поняття про мімодраму та її засоби виразності (музика, світло, шуми, костюм, реквізит і тощо).	Лекція. (2 год.)	1. Дінейка К.В. Рух, дихання, психофізичне тренування. 2. Патріс Паві. Словник театру.		
Згідно з розкладом	Алегорична пантоміма та мімодрама. Засади організації пошуку виразності в алегорії з неживими предметами за принципом – „я – річ". Принципи пошуку алегоричної виразності вищого рівня (рослинний та тваринний світ).	Практичне заняття. (2 год.)			
Згідно з розкладом	**Тема 8**. Етюди та пластичні композиції. Творення їх.	Лекція. (2 год.)	1. Патріс Паві. Словник театру.		

Згідно з розкладом	Створення та виконання етюдів на запропоновані обставини, на спілкування з реальним та уявним партнером	Практичне заняття. (2 год.)	2. Сварник Б. Поезія фізичного вираження Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми.		
Згідно з розкладом	Залік (2 год.)		Пансо В. Праця і талант у творчості актора. Патріс Паві. Словник театру.		